

III Міжнародна науково–практична конференція

ПРИРОДНИЧА НАУКА І ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

20-22 вересня 2022

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Харків 2022

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти
Поморська академія у Слупську «Інститут біології і наук про землю»
Вроцлавський університет, Польща,
Грайфсвальський університет (м. Грайфсвальд, Німеччина),
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (м. Берегове),
Факультет державної політики, Сілезький університет в Опаві (Чехія),
Національний природний парк «Гомільшанські ліси»,
ГО «Українське ентомологічне товариство»

До 300-річчя з дня народження Г. С. Сковороди

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПРИРОДНИЧА НАУКА Й ОСВІТА:
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

22-23 вересня
(електронне видання)

Затверджено редакційно-
видавничою
радою Харківського національного
педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
протокол № 10 від 19.10.2022 р.

Харків – 2022

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д., д. пед. н., професор, член-кореспондент НАНПУ України; Іонов І. А., д. с.-госп. н, професор, член-кореспондент НААН України; Комісова Т. Є., к.б.н., доцент, Леонтєв Д. В., д.б.н., професор; Чаплигіна А.Б. д.б.н., професорка, Маркіна Т. Ю., д.б.н., професорка; Твердохліб О. В., к.б.н., доцент; Галій А. І., к.б.н., доцент., Науменко Н.В. к.пед.н., доцент.

III Міжнародна науково-практична конференція «**Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку**», (22-23 вересня 2022 р.),збірник тез. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. – 175 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 10 від 19 жовтня 2022 р.

У збірці представлено матеріали науково-практичної конференції метою якої було обговорення і пошук розв'язання актуальних проблем та узагальнення нових теоретичних і прикладних результатів природничої науки і освіти, шляхи організації ефективного міжнародного наукового співробітництва. У представлених матеріалах висвітлено наукові і прикладні результати природничої науки і освіти, що присвячені питанням сучасної біології, спеціальної психології та педагогіки здоров'язбереження.

Для біологів, екологів, хіміків широкого профілю, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, викладачів, аспірантів і здобувачів закладів вищої освіти

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ»	9
РОЗПАД <i>LYCOGALA EPIDENDRUM</i> (МУХОМУСЕТЕС) НА ПОНАД 60 БІОЛОГІЧНИХ ВИДІВ ПІДТВЕРДЖУЄТЬСЯ ДВОГЕННОЮ ФІЛОГЕНІЄЮ, АНАЛІЗОМ ГНЕТИЧНИХ ДИСТАНЦІЙ І МОДЕЛЮВАННЯМ РЕПРОДУКТИВНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ Д.В. Леонтєв, М. Шніттлер	9
СУЧАСНИЙ СТАН ФЛОРИ С. ЩОМ (БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ) Є.Й. Андрик, М.В. Попович.....	11
<i>ISODONTIA MEXICANA</i> (НУМЕНОРТЕРА, SPHECIDAЕ), НОВИЙ ІНВАЗІЙНИЙ ВИД ОС У ФАУНІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ Ю.В. Бенгус.....	13
РЕАКЦІЯ НА ЗАГИБЕЛЬ ОСОБИН СВОГО ВИДУ У ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ ВОРОНОВІ (CORVIDAE) О.О. Брезгунова	16
МАТЕРІАЛИ АНАЛІЗУ НЕГАТИВНИХ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПЕРЕТВОРЕННЯ КРЕЙДОВИХ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ М.О. Височин, В.М. Міхеєнко, О.В. Атаманчук	18
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В УКРАЇНІ О.О. Гусятинська	20
ПТАХИ ПОЛІГОНІВ ТПВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПЕРІОД БОЙОВИХ ДІЙ Я.Ю. Дементєєва.....	24
КЛІМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ БІОТОПІВ <i>SYRINGA JOSIKAEA</i> J. JACQ. EX RCHB. (<i>OLEACEAE</i>) В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ Е. Когут, І. Гаднадь	26
ДИНАМІКА ВИДОВОГО ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ЗАПЛАВНИХ ЛУКІВ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ р. УДИ Лучка М.М., Р.С. Волкова	30
ЗИМОВА ОРНІТОФАУНА НА ОЧИСНИХ СПОРУДАХ М. ХАРКІВ (2019 – 2022 рр.) Ю.П. Мамедова, В.О. Луганська, Р.Р. Сороковенко, А.Б. Чаплигіна	33
ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ПРИРОДНОЇ ФЛОРИ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ Я. Я. Павлишак, І. А. Демко	34
ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ БОТАНІЧНОГО САДУ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ В. Є. Стребіж, І. І. Батюченко	37
ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ РОСЛИН УКРАЇНИ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА НАВЧАННІО О.В. Твердохліб, Р.Л. Богуславський, Р.В. Рожков, Любич В.В., Колодка А. В., Дятло Є. В., Сіняєва М. І.....	38
ОРНІТОФАУНА ДРЕНАЖНОГО КАНАЛУ ПОЛТАВСЬКОГО ГІРНИЧО- ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО КОМБІНАТУ А.Б. Чаплигіна, Л.М. Літвін.....	42
РОЛЬ ГИРЛОВИХ ЗОН РІЧОК ПРИАЗОВ'Я У ПОШИРЕННІ ТА ВІДТВОРЕННІ ПТАХІВ РЯДУ ANSERIFORMES Р.М. Черничко, В.М. Попенко	43
ПТАХИ ТРОФІЧНІ КОНСОТИ РОСЛИН РОДУ <i>PARTHENOCISSUS</i> PLANCH. В УМОВАХ ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ Т.В. Шупова.....	46

ОРНИТОФАУНА ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УРОЧИЩІ СВИНЕНЬКЕ (ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ) Д.І. Юзик, А.В. Юзик	49
ДО ГНІЗДУВАННЯ <i>PHYLLOSCOPUS SIBILATRIX</i> У СОСНОВОМУ ЛІСІ НПП “ТОМІЛЬШАНСЬКІ ЛІСИ” О.О. Ярис	53
СЕКЦІЯ «ПОПУЛЯЦІЙНІ ТА СИНЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ».....	55
ПОПУЛЯЦІЯ <i>SUS SCROFA</i> В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ О.Г. Волошин ¹ , Ю.О. Карпенко, Н.О. Волошина	55
СЕКЦІЯ «БІОТЕХНОЛОГІЯ, АГРОЕКОЛОГІЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»	58
ТВАРИННІ ВІДХОДИ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ В.О. Груздова., Ю.В. Колошко	58
МЕХАНІЗМ ТОЛЕРАНТНОСТІ РОСЛИН ДО ТОКСИЧНОЇ ДІЇ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ І.М. Журавльова, В.К. Ферлій	59
НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНІ ХВОРОБИ І ШКІДНИКИ РОСЛИН РОДИНИ ПАСЛЬОНОВІ SOLANACEAE Чепурна Н.П., Мухіна О.Ю.	62
СЕКЦІЯ «ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ І ТВАРИН»	64
ОЦІНКА ВПЛИВУ ЕЛЕКТРОННИХ ЦИГАРОК НА СТАН РЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ Комісова Т.Є., Коваленко Л.П., Осинський М.І., Клименко О.І.	64
СТАН БУКАЛЬНОГО ЕПТЕЛІУ ДІТЕЙ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП О.О. Коритна, І.О. Ликова	66
МОТИВАЦІЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК КРИТЕРІЙ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ І.Ю. Кузьміна	68
ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ ІФР-1 У РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ О.В. Пивоваров	70
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПАСИВНОГО ПАЛІННЯ БАТЬКІВ НА ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА СТАН ІМУНІТЕТУ ЇХНІХ НАЩАДКІВ В.М. Ткаченко	71
PERSONAL ANXIETY IN ADOLESCENT AND ADOLESCENT AGE M.S. Fendrikova, S.N. Kots, V.P. Kots	75
ПРОКРАСТИНАЦІЯ ЯК ПИТАННЯ ЗНИЖЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ В.К. Ферлій, наук. кер. С.М. Коц, В.П. Коц	78
СЕКЦІЯ «МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВАРИН ТА РОСЛИН».....	81
АНАЛІЗ ЕКСТЕР'ЄРНИХ ТА РОБОЧИХ ЯКОСТЕЙ КОНЕЙ РИСИСТИХ ПОРІД ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ НА ФІЛІЇ "ОДЕСЬКИЙ ШОПДРОМ" ДП "КОНЯРСТВО УКРАЇНИ" С.Ю. Косенко, А.В. Буренко, В.С. Чебан	81

5. Кашуба, В. О. Оцінювання та аналіз складових здорового способу життя студентської молоді/ В. О. Кашуба// Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. виховання і спорту. Х., 2012. № 7. С.11-19.
6. Фурдуй, С.Б. Соціалізація особистості: навчально-методичний посібник/ С.Б. Фурдуй// Ізмаїл: 2016. ІДГУ. -263с.
7. Носко, М.О.Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні : монографія/ М.О. Носко// СПД . Чалчинська Н.В 2014, -144 с.
8. Бойчук Ю.Д. Основи екології людини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, Є.Я. Ніколенко, В.М.Савченко — Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. - 546 с.

УДК 616.831-005: 616.12-008

ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ ІФР-1 У РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ **О.В. Пивоваров**

*Харківський національний медичний університет
ov.pyvovarov@kntmu.edu.ua*

THE PHYSIOLOGICAL ROLE OF IGF-1 IN THE DEVELOPMENT OF ARTERIAL HYPERTENSION

О.Рyvovarov

Annotation The physiological role of IGF-1 in the development of hypertension and combined pathology with type 2 diabetes was considered, the presence of different levels of IGF-1 in the blood of patients in the presence of metabolic disorders was determined, it was noted that the pathophysiological mechanisms of the role of IGF-1 in the development of hypertension in the presence of metabolic disorders require further study .

Key words: IGF-1, arterial hypertension, pathophysiological abnormalities

Інсуліноподібний фактор росту-1 (ІФР-1) поліпептид, важливий для нормального протікання процесів клітинного ділення і регулюванні апоптозу. Соматотропний гормон та ІФР-1 реалізують потужний спільний вплив на обмін білків, жирів та вуглеводів. ІФР-1 стимулює клітинний ріст. Рівень ІФР-1 у крові може мати фізіологічну та клінічну значимість. Пацієнти з артеріальною гіпертензією (АГ) мають відмінності концентрації ІФР-1. Показник рівня ІФР-1 в крові може мати вагоме патофізіологічне значення у прогнозуванні розвитку АГ. У науковій літературі дискутується питання щодо ролі соматомеду ІФР-1 у патогенетичних механізмах перебігу АГ, результати клінічних досліджень рівня ІФР-1 у крові хворих на АГ є суперечливими та потребують додаткового вивчення.

Мета роботи - визначити стан ліпідного обміну та рівень ІФР-1 у крові хворих на артеріальну гіпертензію.

Матеріали та методи. Обстежено 120 осіб, з яких 100 пацієнтів, які перебували на стаціонарному лікуванні в ендокринологічному та кардіологічному відділеннях Харківської обласної клінічної лікарні та контрольна група - 20 практично здорових осіб. Усі пацієнти були поділені на 2 групи. Перша група – 60 хворих з артеріальною гіпертензією (АГ), друга – 40 хворих з поєднаним перебігом АГ та цукрового діабету (ЦД) 2 типу. При проведенні досліджень рівень соматомеду ІФР-1 у крові пацієнтів визначався імуноферментним методом з використанням набору реактивів DRG (Німеччина).

Статистична обробка результатів досліджень здійснювалася засобами ліцензованих програмних пакетів Microsoft Excel, StatSoft Statistica версія 10.0.

Отримані результати. У парних множинних групових порівняннях значення рівня ІФР-1 між групами встановлено, що середній рівень ІФР-1 у крові пацієнтів з АГ і поєднаним перебігом АГ та ЦД 2 типу був достовірно вищий, ніж у осіб контрольної групи. При аналізі стану ліпідного обміну у пацієнтів з АГ було виявлено ознаки гіперліпідемії, гіперхолестеринемії.

Кореляційний аналіз між показниками стану ліпідного обміну та рівнем ІФР-1 у крові пацієнтів показав наявність сильної залежності між ними, найвищий рівень зв'язку показника рівня соматомедули ІФР-1 в крові відзначався з показником коефіцієнту атерогенності ($r=0,8750$, $p=0,0000<0,05$, достовірність 95%). При поділі групи пацієнтів за стадією АГ рівень зв'язку між цими показниками знижувався. При наявності метаболічних порушень значення показників змінюються. У другій групі пацієнтів з поєднаною патологією АГ та ЦД 2 типу рівень зв'язку між показником рівня ІФР-1 у крові та величиною коефіцієнта атерогенності складає $r=0,1305$, $p=0,4221<0,05$, рівень достовірності 95%.

Висновок. Проведене дослідження показало підвищення рівня ІФР-1 у крові осіб з поєднаною патологією АГ і ЦД 2 типу, порівняно з показником в інших групах. Це свідчить про важливість подальшого вивчення патофізіологічних механізмів ролі соматомедули ІФР-1 у розвитку АГ при наявності метаболічних порушень.

УДК 612.06:591.1

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПАСИВНОГО ПАЛІННЯ БАТЬКІВ
НА ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА СТАН ІМУНІТЕТУ ЇХНІХ НАЩАДКІВ
В.М. Ткаченко**

*Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №134
Харківської міської ради Харківської області
vitatkachenko8@gmail.com*

**EXPERIMENTAL STUDY OF PARENTS' PASSIVE SMOKING ON THE
PHYSICAL DEVELOPMENT AND IMMUNE STATE OF THEIR OFFENDERS
V.Tkachenko**

It was established that chronic tobacco intoxication of parents leads to a reduction in the physical development of their offspring compared to the control group. It has been shown that offspring whose parents were subject to chronic tobacco intoxication for 51 days have noticeable wound healing disorders after a skin incision. Peculiarities of the morphological state of the mechanical wound in the offspring of rats whose parents were exposed to smoking indicate the formation of peculiar features of the immune system in them.

Key words: tobacco intoxication, physical development of offspring, survival index, mechanical wound, leukocytes.

Одним з негативних і розповсюджених у сучасному житті впливів на дитину є тютюнокуріння батьків [1, 2]. Патологічні зміни, що виникають у плода під впливом нікотинової інтоксикації, мають прояв у період неонатального розвитку і в ранньому постнатальному онтогенезі [3-8].

Дослідження проводилося на 137 щурах (40 самиць-матерів, 15 самців-батьків, 82 нащадків-самиць) лінії Вістар. Модель залежності від хронічної дії тютюнового диму створювали за допомогою закритої камери, об'ємом 27[9]. В експерименті були використані цигарки з фільтром, з вмістом 0,6 мг нікотину та 12 мг смоли та цигарки без фільтру з вмістом 0,8 мг нікотину та 15 мг смоли. Тютюновий дим від горіння ½ сигарети дозовано подавався до закритої камери. У камері одночасно знаходилося 5 тварин впродовж 15 хвилин. Тварини контрольної групи знаходилися впродовж 15 хвилин у закритій камері, але не обкурювалися. Всього проведено 51 обкурювання.

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПРИРОДНИЧА НАУКА Й ОСВІТА:
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

22-23 вересня

Збірник тез

Відповідальний за випуск:
Комісова Т.Є.

Комп'ютерна верстка:
Винник О.Ф.

Коректор:
Мамотенко А.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку 19.10. 2022. Ум. друк. арк. 3,6.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29